

ORVOSI KÖNYVTÁRAK

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja

2009. 6. évf. 4. szám

Köszöntő

Az orvosi könyvtárak jelenlegi helyzetét tekintve két vezérelv, a gazdaságosság és a minőség szerint kell gondolkodnunk és terveznünk. Ez vonatkozik az Orvosi Könyvtárak kiadványra is, mely 2009 januárja óta jelentős változásokon esett át. Gazdaságosságot tekintve a hírlevelet nyomtatott formában a nyugállományú kollégáknak küldjük csak el, míg a többi MOKSZ-tag a szövetség honlapjáról, a kiadványok között olvashatja a hírlevél aktuális és archív számait.

Minőségi változás az, hogy a hírlevél 2009-ben ISSN-számot kapott, ezzel megtörtént az első lépés afelé, hogy ezt a folyóiratot egy akkreditált, publikációs ponttal rendelkező peer-review lappá alakítsuk, mely értékes eredeti cikkeivel még az eddiginél is színvonalasabb kiadvány lehet.

Első lépésként a kiadvány szerkesztőbizottságát bővítettük ki, hogy a szerkesztői terheket eloszthassuk és a színvonalat is emelhessük. (A MOKSZ Hírlevél és az Orvosi Könyvtárak összes száma a MOKSZ honlapján olvashatók: <http://www.lib.sote.hu/moksz/kiadvanyok.htm>)

A gazdaságosság és minőség mint irányelvek a könyvtárakkal kapcsolatban több területen is megjelennek: éppen ezért választottuk ezeket a 2010-ben megrendezendő Informatio Medicata központi témául is. A könyvtárak hatékony működése átgondoltsággal és összehangoltsággal oldható meg, nemcsak intézményen belül, hanem más könyvtárakkal való együttműködéssel. (Pl. MOKSZ, különböző konzorciumok) A feladatunk tehát az, hogy a könyvtári tevékenységeket a lehető leghatékonyabbá és színvonalasabbá tegyük. Idén az utolsó számmal jelentkezik az Orvosi Könyvtárak, így minden kedves kollégámnak meghitt, boldog karácsonyt és sikerben gazdag, boldog új esztendőt kívánok!

Dr. Vasas Lívია

TARTALOM

HÍREK

Jegyzőkönyv a MOKSZ közgyűléséről 4 – 6. o.

INFORMATIO MEDICATA

Informatio Medicata 2009 6 - 7. o.

Workshopok az idei Informatio Medicatán 7 - 8. o.

Az INFORMATIO MEDICATA kiadói szemmel 8 – 9. o.

Előszőr az Informatio Medicatán 9 – 10. o.

VELÜNK TÖRTÉNT

Az érem két oldala: tudomány és könyvtár (1.rész) 11-13. o.

SZAKORVOSI KITEKINTŐ

A sürgősségi orvostan (mint új alaptantárgy) helyzete a magyar orvosegyetemeken 14 - 16. o.

MOKSZ KÖNYVTÁRAK

A DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtárának rövid története (3. rész) 17. o.

NÉVJEGY 18 - 20. o.

Jegyzőkönyv a MOKSZ közgyűléséről

Időpontja: 2009. szeptember 18.

Helyszíne: Balassi Intézet, Budapest

Jelenlévők létszáma: 37

Levezető elnök: dr. Vasas Livia

Jegyzőkönyvvezető: dr. Kührner Éva

A közgyűlés a jelenlévők alacsony száma miatt határozatképtelen volt. A feloszlást követően a közgyűlés újból összeült.

Napirendi pontok:

1. Dr. Vasas Livia elnök beszámolója a MOKSZ 2008-ban végzett tevékenységéről

A beszámolót a tagság előzetesen megismerhette az Orvosi Könyvtárak 2009. 3. számából.

2. A beszámolót a tagság egyhangúlag elfogadta.

3. Az Ellenőrző Bizottság beszámolója (Erdeiné Törőcsik Katalin)

A beszámolót a tagság előzetesen megismerhette az Orvosi Könyvtárak 2009. 2. számából

4. A beszámolót a tagság egyhangúlag elfogadta

5. Egyéb kérdések, problémák:

A MOKSZ székhelye a SE Központi Könyvtárának költözése miatt megváltozik. A változást a tagok egyhangúlag elfogadták.

6. Oklevél átadása a jubilánsoknak

7. MOKSZ kitüntetések átadása

A kitüntetettek:

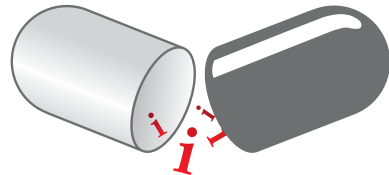
Áncsán Gizella a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa. 23 éve dolgozik könyvtárosként. Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárban kezdte pályafutását a Témafigyelési Osztályon. 1992 óta a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában kölcsönző, később feldolgozó, 2002-től pedig a Módszertani Osztály munkatársa. Munkája elsősorban az egyetem tudományos tevékenységével kapcsolatos: a tanszékek által feltöltött tudományos cikkeket tartalmazó adatbázis (SE PUB) ellenőrzése, az egyetemi tudományos pályázatok hitelesítése, a tanszékeknek szakmai tanácsadás, illetve a Minőségellenőrzési Irányítási Rendszer koordinátora a Központi Könyvtárban. A MOKSZ munkájában 2003 óta vesz részt: a MOKSZ tagjaival való kapcsolattartáson kívül a számlázási, tagságdíj-befizetési és statisztikai ügyeit is ő intézi. Lelkiismeretes munkájának köszönhetően a MOKSZ ügyintézése áttekinthető és gördülékenyen halad.

Beniczky Ágota a MOKSZ alapító tagja. Elnökségi tagként 1996-tól, a szövetség létrejötte óta bábáskodott körülötte, és tett sokat érte. Több évtizedet dolgozott orvos/egészségügyi könyvtárakban.. A Tolnai Megyei Kórház Könyvtárának, majd a MEDINFO-nak 1988-1992-ig, 1992-től 1997-ig a Gyógyinfok munkatársa volt. 1997-től nyugdíjba vonulásáig (2003. decemberéig) az Egészségügyi Minisztérium könyvtárát vezette. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Szekciójának vezetőségi tagjaként is az orvosi könyvtárosokat képviselte. Rendszeresen szervezett sikeres tanulmányutakat.

Bujdosó László 1977 óta dolgozik az ország egyik legnagyobb kórháza, a Szent István Kórház Orvos Könyvtárában könyvtárosként. 1992 óta könyvtárvezető. Kollégái között rendkívül népszerű közvetlen modora, lelkesedése miatt. Könyvtárosként segítőkész kolléga, a könyvtárközi kölcsönzések teljesítésében jó partner.

Hován Lászlóné orvosi könyvtárosi pályáját Győrben kezdte a megyei kórház könyvtárában. 1974 és 2002 között Budapesten, a MÁV kórház könyvtárosaként dolgozott. 1969-1972-ben az OOKDK szervezésében

orvosi szakkönyvtárosi képesítést szerzett. Ezt követően az Országos Idegsebészeti Intézet könyvtárosa lett. Nagy szakértelemmel vezeti az egyszemélyes könyvtárat. Kedves személyét országszerte jól ismerik a kollégák. 2005 óta a MOKSZ vezetőségi tagjaként is szolgálja az orvosi könyvtárügyet.

INFORMATIO MEDICATA

Informatio Medicata 2009

2009. szeptember 17-18-án 6. alkalommal került megrendezésre az INFORMATIO MEDICATA konferencia a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége és a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának szervezésében. A helyszín ezúttal is a Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézet volt, ahol a konferencia idején színvonalas előadásokon és programokon vehettek részt az orvostudományi információszolgáltatás újdonságai iránt érdeklődők.

A konferenciát megelőző napon a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár épületében rendeztük meg a régi kollégák találkozóját, illetve egy borkóstolóval és a campusban megtett sétával egybekötött megnyitó ünnepséget.

A rendezvény első napján, szeptember 17-én Vizi E. Szilveszter akadémikus úr és Prof. Szél Ágoston, a Semmelweis Egyetem rektorhelyettese nyitotta meg a konferenciát a Balassi Intézet színháztermében. Ezt követte Dr. Pados Gyula előadása, a kiállítói bemutatkozók, majd pedig a tudományos szekciók: az orvosi és a konzorciumi.

Az orvosi szekció fő témái a különböző népbetegségek (cukorbetegség, allergia, elhízás, csontritkulás) voltak; a könyvtári szekció pedig a legaktuálisabb és legvitatottabb témára épült: a meglévő és jövőbeni konzorciumokra. Az ezzel kapcsolatos észrevételek, tapasztalatok rendkívül hasznosak voltak számunkra, hiszen nemcsak a könyvtárak, hanem a kiadók szemszögéből is felvetődtek kérdések. Külön színesítette a palettát, hogy nemcsak magyar, illetve európai, hanem amerikai intézet részéről is érkezett előadó.

A társasági program a Gubicza Borászat borkóstolójával kezdődött, amit Lestyán Csaba mesterfodrász hajshow-ja követett. A színházteremben a Rajkó Művészegyüttes rendkívül színvonalas műsora minden résztvevő számára felejthetetlen élmény volt. A program gálavacsorával zárult, melyet a Medvecukor Jazz Band tett még hangulatosabbá.

Szeptember 18-án Makara Gábor professzor úr bevezető előadásával a legújabb magyar bibliográfiai adatbázisok fejlesztésével kapcsolatos szekció kivételes közönséget vonzott. Kiemelt téma volt még a magyar konzorciumok helyzete, a különböző intézetekben történt változások, illetve az orvosi könyvtárak jövője. A konferencia a MOKSZ Közgyűléssel zárult, melyről ebben a számban részletesen beszámolunk. (4-6. oldal)

A konferencia egyre nagyobb népszerűségnek örvend, és már készülünk a hetedik Informatio Medicatára, mely jövőre is a Balassi Intézetben lesz 2010. szeptember 23-24-én. A konferencián készült képek megtekinthetők a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár honlapján: http://www.lib.sote.hu/index.php?option=com_zoom&Itemid=40&catid=59&language=hu

Workshopok az idei Informatio Medicatán

ProQuest:

A workshop szeptember 16-án 14 órakor kezdődött a Központi Könyvtárban. A programra 31 személy jelentkezett fel, melyek között voltak konzorciumi és leendő tagok is. A résztvevők a tréning végén egy angol nyelvű elismervényt kaptak bizonyítva a sikeres részvételt és továbbképzést.

Krzysztof Murawski előadásában beszámolt a ProQuest-adatbázisok újdonságairól, a szolgáltatások bővüléséről. Az előadást követő tréning a ProQuest Medical Library-ra alapuló feladatokból állt: a cél az volt, hogy a felhasználók minél hatékonyabban találhassák meg a keresett cikket, dokumentumot. Az előadás anyaga a Központi Könyvtár honlapján elérhető: <http://www.lib.sote.hu/files/moksz/2009/workshop/ProQuest.pdf>

Wiley-Blackwell:

A Wiley-Blackwell Workshopra szeptember 17-én 12.30 órai kezdettel került sor a Balassi Intézetben. A résztvevők számára ebéddel egybekötött előadás és megbeszélés témái a jelenlegi konzorcium bővítése, illetve a 2010-re vonatkozó árképzés és a Wiley e-könyvek megismertetése voltak. Az online jelentkezés alapján a workshopra 51 résztvevőt vártunk, azonban voltak olyanok is, akik a helyszínen jelezték részvételi szándékukat. (A workshop résztvevőinek létszáma végül 26 volt.) A workshop anyaga az előadótól, Jackie Cahoon-tól kérhető: jcahoon@wiley.com.

OVID:

Az Informatio Medicata első napján, 2009. szeptember 17-én a Wiley-Blackwell Workshop után rendeztük az Ovid Workshopot 14.40 órai kezdettel. A workshop témái az OvidSP platformján bekövetkező változások voltak; a folyóirat-böngésző ugyanis több, a keresést szűkítő lehetőséggel bővült, ami a hatékonyságot nagy mértékben segíti. Az Ovidon kívül két kisebb cég is bemutatkozott, a CABI és IFIS.

A programon részt vevők (24 fő) certificate-et kaptak a sikeres továbbképzést tanúsítva. Az előadás anyaga a Központi Könyvtár honlapján található: <http://www.lib.sote.hu/files/moksz/2009/workshop/Ovid.pdf>

EBSCO:

Szeptember 18-án reggel 9 órai kezdettel került sor az EBSCO Workshopra a Balassi Intézet konferenciatermében, melyen az EBSCO honlapján található MEDLINE és az új Dentistry & Oral Sciences Source™ adatbázisokról és használatukról, illetve az EBSCO Host Integrated Search újításairól esett szó. 54 fő jelentkezett fel a programra, összesen 24 személy volt jelen. A workshopon a kérdésekre sikeres választ adók színes certificate-et kaptak a továbbképzést igazolva.

Az előadás anyaga Jan Luprich-tól kérhető: jluprich@ebSCOhost.com.

Farkas Eszter
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
efarkas@lib.sote.hu

Az INFORMATIO MEDICATA kiadói szemmel

Az **Akadémiai Kiadó** képviselőjében nagy örömmel vettem részt kollégáimmal az INFORMATIO MEDICATA konferencián, immár harmadik alkalommal. Jó érzés volt látni a rendezvény folyamatos fejlődését, a szép számú résztvevőket itthonról, a környező országokból és persze a nagyvilágból. Olyan rendkívüli alkalom ez, ahol közvetlen, családias légkörben találkozhatunk, a vevőkörünk egyik legfontosabb részét képező, egyetemi és kórházi könyvtáros szakma krémjével.

Miközben tudományos, üzleti és kulturális témák váltják egymást az előadóteremben, első kézből értesülhetünk a könyvtárosok igényeiről, esetleges problémáiról. Azonnali megoldást nyerhet egy keresőfelülettel kapcsolatos kezeléstechnikai probléma vagy egy egész kórházat lefedő, intézményi szintű

online elérés aktiválása az idén 152 éves **Orvosi Hetilaphoz**. Kiállítóként standunkon bemutattuk legújabb orvosi könyveinket, hazai szerzőktől a legmodernebb témákban, mint például a szív-elektrofiziológia és aritmológia vagy a kapszulás endoszkópia. Előadóként pedig beszámolhattunk terveinkről, készülő könyveinkről, például a gyermeksebészet vagy az artéria radiális szívkathéterezés témákban. Jó érzés volt látni, hogy a frissen beharangozott **Interventional Medicine & Applied Science** folyóíratra már a konferencia ideje alatt megérkezett az első előfizetés. Ez az interdiszciplináris orvosi folyóirat az Akadémiai Kiadó alapításában négy orvostársaság (aneszteziológusok, kardiológusok, radiológusok, anatómusok) együttműködésével, angol nyelven jelenik meg, reménykedve további hazai és külföldi társaságok csatlakozásában és az impact factor mielőbbi elérésében.

Az idei konferencia legizgalmasabb, mindenkit érintő és húsbavágó témája persze a nemzeti konzorciumok – idehaza az EISZ – kérdésköre volt. A konferencia érdeme, hogy eljött és megszólalhatott minden érintett. A környező országok konzorciumai, nagy és kis kiadók, a finanszírozó szervezet és a konzorciumi tagok képviselői. Nyílt, érdemi vita bontakozott ki, ami ha nem is volt pengeváltásoktól mentes, de mindenképp kulturált és előrevivő volt. Konzorciumi témában nemigen létezik más olyan konferencia a nagyvilágban, beleértve a London Online-t vagy a United Kingdom Serials Groupot (UKSG), ahol ennél sokkal többet tudhatnak meg a résztvevők.

A szakmai programokon túl említést érdemel a gazdag kulturális program, benne mesterfodrász, borkóstolás, a Rajkó Zenekar és végül a Medvecukor Jazz Band. Még a kivetített stopperrel megfigyelt előadók is el kellett ismerjék a gördülékeny szervezést. Köszönet érte Vasas Líviának és stábjának. Sajnálhatja, aki nem jött el.

*Papp Zoltán
Akadémiai Kiadó
2009. szeptember 21.*

Először az Informatio Medicatán

2009 szeptember 17-18-án került megrendezésre az Informatio Medicata konferencia Budapesten, a Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézetben, melyen kolléganőmmel együtt vettünk részt.

1. nap: Mivel Pécsről érkeztünk, sajnos az ünnepélyes megnyitóról és Vizi E. Szilveszter bevezető előadásáról lemaradtunk, amit nagyon sajnálunk. A regisztrációt követően egy kis frissítő után belevetettük magunkat a

jelentkezéskor bejelölt programokba. Elsősorban a kiállítók bemutatkozására voltunk kíváncsiak. A rövid ismertetőik után elkezdődtek a kiadók „workshopjai”. A cégtörténetek után tájékozódhattunk a meglévő és az új lehetőségekről, a nyomtatott kiadványok beszerzésén kívül az elektronikus folyóiratok és könyvek elérésének bővítéséről, valamint az adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségéről és biztosításáról. Érdekesség volt az EBSCO új adatbázisa a fogászat területén, az Ovid új felhasználóbarát arculata és új tartalmi: a Primal Pictures, a háromdimenziós anatómia atlasz és a Nursing@Ovid. A Wiley Workshop-on a leendő és jelenlegi Wiley konzorcium tagjai tájékozódhattak az új lehetőségekről, ami nem igazán jelentett első lépésben kedvező feltételeket a könyvtárak számára.

Sajnos a programok sokasága miatt nem minden előadáson tudtunk részt venni, így csak a programfüzetből tudtunk tájékozódni az előadott témákról. Az első nap igazán eseménydús volt sok új és hasznos információval, melyet több kellemes esti program zárt vacsorával egybekötve.

2. nap: Az előző nap csak egy kis ízelítőt kaptunk az EBSCO bemutatón az újdonságokból, egy kicsit mélyebben is bepillantottunk az adatbázis használatába. A szünetben további kérdésekkel fordulhattunk a kiadókhoz a standoknál, illetve személyesen találkozhattunk azokkal a kollégákkal, akiket eddig csak telefonon keresztül ismertünk. A következő előadássorozat a konzorciumi megoldásokról, az EISZ-változásokról és egy sikeres és sikertelen pályázat bemutatásáról szólt. Mindezek igen érdekesek és tanulságosak voltak.

A konferenciát egy kerekasztal-beszélgetés zárta az orvosi könyvtárak jövőjéről, illetve a MOKSZ közgyűlés. A kollégák felszólalása nagyon elkeseredett és kilátástalan volt, szinte az ellehetetlenedés képét mutatva. A végső zárás azonban az volt, hogy bízzunk a fennmaradásban, mert remélhetőleg, ez egy átmeneti állapot és segítsünk egymásnak, amiben tudunk!

A MOKSZ éves beszámolója és a 2009-es tervek után egy igen kellemes meglepetésben volt részünk, kitüntetések kaptak azok a kollégák, akik több mint 10 éve orvosi könyvtárban dolgoznak. A mi könyvtárunkból, a PTE Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtárból három kollégánóm kapott kitüntetést a hosszú évek elismeréseként.

Köszönjük, hogy részt vehettünk az Informatio Medicatán, mely egészében az új információk megszerzésére és továbbadására adott lehetőséget.

*Szidun Lászlóné,
Horváthné Veres Krisztina
Pécsi Tudományegyetem
Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár*

VELÜNK TÖRTÉNT

Az alábbi előadás a Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtára és Levéltára által 2008. október 16–17 között nyolcadik alkalommal megrendezett Közgyűjteményi Napok című konferenciáján a hallgatóságból a legnagyobb elismerést váltotta ki.

AZ ÉREM KÉT OLDALA: TUDOMÁNY ÉS KÖNYVTÁR

1. rész

A soproni felsőoktatás jubileuma jó alkalom volt, hogy a könyvtáraknak a tudomány szolgálatában betöltött szerepéről, múltjáról, jelenéről és jövőjéről essék szó. Jelen összefoglaló a 2008. október 16-án elhangzott előadás rövidített változata, néhány ábrája szöveggel kiegészítve.

Bevezetés

Az előadás címlapján látható két kép nem csak a címet illusztrálja. A tudóst ábrázoló fali kerámia (Ohmann Béla alkotása) a Szegedi Tudományegyetem Szerves Kémiai Tanszékének falát díszíti. Itt dolgoztam oktatóként, kutatóként majd három évtizedet. A másik kép jelenlegi munkahelyem, az SZTE Egyetemi Könyvtár logója. Ez a kettősség meghatározza, kétoldalúvá teszi szemléletemet, a témához való viszonyomat

A cím és az időpont (október 21. Alfréd Nobel születésének 175. évfordulója) magától értetődően hozza a nyitó gondolatot. „*A tudomány lényege a kommunikáció*” (F.H.C. Crick, orvosi Nobel-díj, 1962). A tudós kutat és kommunikál. A tudományos kommunikáció folyamatának, rendszerének egyik alapvető intézménye a könyvtár. A tudományos könyvtár akkor töltheti be szerepét jól, ha szakemberei ismerik a tudomány, a kutatás és a tudományos kommunikáció egymással összefüggő működését, és alkalmazkodnak annak fejlődéséhez, változásához.

Tudomány, kutatás, tudományos kommunikáció

Az érem két oldala: tudomány és könyvtár

dr. Meskó Eszter
szakreferens
SZTE EK
mesko@bibl.u-szeged.hu

<p style="text-align: center;"><u>tudomány</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ experimental science ▪ theoretical science ▪ computational science ▪ data-centric science (e-science)	<p style="text-align: center;"><u>kutatás</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ individual ▪ big ▪ team ▪ networked)	<p style="text-align: center;"><u>kommunikáció</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ kézzel írt (levelek, könyvek) ▪ nyomtatott (könyvek folyóiratok) ▪ számítógépes tárolás és keresés ▪ on-line szolgáltatás ▪ internet <p style="text-align: center;"><u>könyvtár</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ gyűjt, őriz▪ ... hozzáférhetővé tesz▪szolgáltat▪on-line szolgáltat▪on-line megoszt▪tanít (digital literacy)▪repozitóriumot
---	---	--

A fentiekkel párhuzamosan a **kutatás**, a kutató, a tudomány emberi oldala és annak szerepe is változott. A kezdetben önállóan, egyedül dolgozó (individual research) tudósok csoportokat hoztak létre, egy intézményben egy projekt megvalósítása érdekében (big research). A módszerek fejlődése, a szakterületek differenciálódása egyre specializáltabb szakértelmet és egyre több anyagi forrást igényelt. Ez intézményeken és határokon átnyúló, közös projektre szerveződő csoportok kialakulásához vezetett (team research). Ma az adatok beláthatatlan tömege keletkezik a számítógéppel vezérelt mérőeszközök révén. A mérést végző kutatócsoport által egy projektben feldolgozott, kiértékelte adatok mások által is felhasználhatók. Más kutatási programban, más megközelítések révén, más adatokkal együtt újabb tudományos eredményekhez vezetnek. Az adatközpontú tudomány korában a tudós hálózatok révén is kutat (networked research). Több csoport, több intézmény, több projekt működik egy, az adatot, információt és tudást megosztó kutatási környezetben, hálózatban.

Kutatással, kutatásszervezéssel nem foglalkozó könyvtáros látja-e ezen változások nyomait? A válasz igen. A médiában többször megjelenik az 1954-ben alapított, svájci székhelyű CERN (European Organization for Nuclear Research). A sajtóból értesülhettünk arról is, hogy az EU 2000-ben indította az ERA (European Research Area) programját. Vagy a Web of Science használatakor kereshető mezők között látjuk a „group author”-t is.

A tudományos **kommunikáció** legelső formája a személyes eszmecsere volt, találkozások, levelezések révén. A nyomtatott könyvek által sokkal szélesebb körben váltak ismertté a tudósok gondolatai, megfigyelései. A nyilvánosság növekedésével személytelenebbé vált a kommunikáció. A mai értelemben vett tudományos kommunikációról a folyóiratok megjelenése óta beszélhetünk. Az egyes tudományterületek primer folyóiratait hamarosan követték a retrospektív áttekintést adó periodikák, majd a felhalmozódó tudásanyagot rendszerező kézikönyvek. Az utóbbi évtizedekben a tudományos kommunikáció területén is egy felgyorsult fejlődésnek lehettünk szemtanúi. A tudományos közlemények, információk számítógépes tárolása rövid idő alatt eljutott az információ on-line szolgáltatásához. A 90-es évektől elterjedő internet pedig teljesen megváltoztatta a tudományos kommunikációt. Az ismét jelentőssé váló személyes kommunikáció mellett új fogalmak, új formák keletkeztek, például preprint service, alert szolgáltatás, RSS, ASAP közlemény stb. *(folytatjuk)*

*dr. Meskó Eszter
osztályvezető szakreferens
SZTE Egyetemi Könyvtár*

SZAKORVOSI KITEKINTŐ

A sürgősségi orvostan (mint új alaptantárgy) helyzete a magyar
orvosegyetemeken

Mottó: „Semmi sem nehezebb, veszélyesebb és bizonytalanabb, mint élenjárni egy új rend bevezetésében. A kezdeményező ugyanis ellenségeivé teszi mindazokat, akiknek kedvezett a régi rend, és csak lagymatag támogatást kap azoktól, akiknek hasznos az új” (Machiavelli)

Ez az idézet az emberi történelem folyamán bármikor elhangozhatott volna, sajnos aktualitásából ma sem veszített semmit. Az új születése nem mindig öröm. Bár a vajúdás fájdalmát mindenki szenvedni, a megszületett „új”-ra sokan furcsán néznek, nem-kívánatosnak érzik („bár csak meg se született volna!”), azaz enyhén szólva „problémás a kicsike”. Igen, miért lenne ez máshogy? És miért lenne ez máshogy egy új tantárgy, egy új diszciplína születése esetében? S miért lenne máshogy ez a sürgősségi orvostannak, mint önálló alaptantárgynak (vagy akár mint egy új típusú betegellátási formának) a megszületésekor?

Az elmúlt évtizedekben számos új diszciplína kezdett önálló életet, számos alaptantárgy született, azaz szakadt el szülőjétől, szakadt ki egy korábbi szélesebb, komplexebb „tantárgy-anya” testéből. Tanúi lehettünk, ahogy a trauma önálló életet kezdett élni, ahogy a pszichiátria kiszakadt a neurológiából, ahogy a nukleáris medicina elvált a radiológiától, ahogy az anesztézia-intenzív terápia önállósodott a sebészet világától, ahogy az onkológia, szívsebészet, égés, neonatológia... és sorolhatnám. Egy valami azonban tapinthatóan közös volt ezekben az elszakadásokban: az anyatantárgyaknak mindig volt (valóban csak nűansznyinak nevezhető féltékenységi reakcióktól eltekintve) segítő szándéka, szülői féltése, aggódó utód-nyomonkövetése.

Nem így volt (van) ez a sürgősségi orvostannal, és így a sürgősségi betegellátással Magyarországon, de főképpen a négy magyarországi orvosegyetem városában, Pécsen, Szegeden, Debrecenben és Budapesten! Ugyanis ezen új betegellátási rendszer (szervezési forma) nem-ismerése, félreismerése olyan értetlenséget (indokolatlan szakmai féltékenységet) generál, amely jó esetben is csak passzív rezisztenciával figyeli az eseményeket, rosszabb formában olyan ellenálláshoz vezet, amely képes az alábbi szöveg megfogalmazására is (idézet egy intézetigazgatói levélből), „minden erőmből megakadályozom, elébe fekszem”. Ugyanis megszűnnek az eddigi szakmák szerint profilírozott ügyeletes ambulanciák, az eddigi (szétszórt) betegfelvételi

rendszerek, hogy egy egészen új típusú betegellátási formának adják át a helyüket. Hogyne generálna (ha nem-értéssel párosul) mindez ellenállást!

Ezzel kapcsolatban érdekes a paradoxon: bármikor, bármilyen újdonság került be az orvosi gyakorlatba, mindig a tudásközpontok, az orvosegyetemek bevált gyakorlatát vette át a kórházi gyakorlat, ill. maga a gyakorlati orvoslás.

Jelen pillanatban Magyarországon az a helyzet, hogy a legtöbb megyeszékhelyen, és a legtöbb nagy (és már kis) városban jól szervezett sürgősségi betegellátás zajlik, ugyanakkor az orvosegyetemi városokban ez egyáltalán nem működik, tehát az egyetemi városoknak kell előbb-utóbb átvenni egy „extramurálisan” már kitűnően bevált betegellátási gyakorlatot!

Rendkívül fontos leszögezni: a sürgősségi betegellátás nem a betegek mielőbbi, azaz „sürgős” ellátását jelenti: hanem egy olyan új típusú betegellátási formát, amelynek lényege, hogy egy adott terület (régió) bármely részéről egyetlen helyre érkeve a beteg, nem betegsége típusának, hanem állapot-súlyosságának megfelelően kerül szakkézbe, azaz azonnali, 10 percen, 30 percen belüli, vagy későbbi ellátásra. A sürgősségi betegellátó egy olyan szervezeti egység, ahol folyamatos és teljes körű diagnosztikai rendszer működik, minden eszköz (és tudás) rendelkezésre áll a betegek stabilizálására, az esetek 68-70 %-ban 24 órán belül végleges ellátásra kerülnek, s csak az instabil, vagy a 24 órán belül nem „lezárható” esetek kerülnek kórházi felvételre.

Ez a szisztéma mindenki által jó ismertén működik az Egyesült Államokban („Vészhelyzet”), megvalósítását - a gyógyuláshoz való egyenlő esély jelszavával - abszolút prioritásként kezeli az Európai Unió, és kiépítését, megszervezését „sürgősségi” országos feladatként kezeli a magyar egészségpolitika is.

Pécsi példát véve: 2010-ben Pécs Európa Kulturális Fővárosa lesz, az eddigi turisztikai forgalmát több százezerrel meghaladó külföldi látogatóval. Óhatatlan bizonyos betegségek, balesetek előfordulása. Bizonyára értetlenséget (vagy akár döbbenetet) fog kiváltani az a tény, hogy a megrándult bokával a város déli részébe a Traumacentumba, a kardiális eseményekkel egyik nap az észak-nyugati, másik nap a déli városrészbe, a neurológiai történésekkel a városközpontba kell rohanni, ha csak a felnőtt betegellátást számítjuk 14 helyszín közül „választhat” a rászoruló (szemészet, urológia, fül-orr-gége, pszichiátria, stb.), nem beszélve arról, hogy vannak intézetek amelyek csak a hét bizonyos napjain adnak ügyeletet, váltott rendszerben a város különböző pontjain lévő egyéb intézetekkel. A helyzet komikus, de sajnós lesz (mint ahogy volt is már), akinek tragikus kimenetelű ez a betegellátási „szervezettség”...

A tudásközpontok alapfeladata közé tartozik az oktatás - orvosegyetemi szinten is:

- 1.) graduális (magyar, angol, német nyelvű) képzés,
- 2.) postgraduális, ezen belül:
 - a.) központi gyakornok/rezidensképzés,
 - b.) szakorvosképzés,
 - c.) s az ú.n. „egyéb” továbbképzések tartoznak a feladatok közé

A sürgősségi orvostan alaptantárgy, először az Egyesült Államokban 30 évvel ezelőtt, majd később valamennyi nyugat-európai államban önálló diszciplínaként került oktatásra. Nálunk is, jó pár éve, ezt elmondhatjuk...

De (miközben országosan több mint négyszáz sürgősségi szakorvosra volna szükség), az orvosegyetemeken összesen nincs 10 szakorvosa a szakmának. A sürgősségi orvostant a legtöbb helyen aneszteziológusok (ill. a praehospitális részt, az OMSZ keretein belül, kiválóan képzett mentőorvosok és mentőtisztek) oktatják - úgy, hogy az intrahospitális gyakorlati oktatás során csak a fejben sakkozás szintjén tudják prezentálni a valós sürgősségi betegellátás helyzetét.

Előrelépés azonban itt is felfedezhető, az évek folyamán megalakultak az oktatás ú.n. alapsejtjei, a sürgősségi tanszéki „csoportok” (már ahol), nevezetesen:

Pécs: 2004 (1 fő),
Budapest: („0” fő),
Debrecen: 2007 (1 fő),
Szeged: („0” fő)

Még egyszer és nyomatékosan ismétlem: az Európai Unió, és a magyar egészségpolitika abszolút prioritásként, kiemelten kezeli a sürgősségi betegellátás kérdését, így magát a sürgősségi orvostant is. A szomorú tények azonban önmagukért beszélnek. És akkor még nem tettem említést a hármas egyetemi feladat harmadik alapvető kötelezettségéről, amely az oktatás mellett egyetemmé minősít egy szellemi központot - a tudományos munkáról...

Dr. Sárosi István
Pécsi Tudományegyetem
Sürgősségi Orvostani Tanszéki Csoport

MOKSZ KÖNYVTÁRAK

Petró Leonárd

A DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtárának rövid története¹

3. rész

A jövő kezdete: a DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtára megalakulása

A 21. század elejére azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a könyvtár adott keretek között nem képes megfelelni azoknak a kihívásoknak, melyek egy modern orvosi könyvtárnak szembe kell néznie. A folyamatosan bővülő dokumentumállomány szakszerű elhelyezése, az elektronikus szolgáltatások rohamos

fejlesztése már a könyvtár infrastrukturális korlátaiba ütköztek. Emellett a hallgatói létszám emelkedése is egy nagyobb, az új igények kielégítésére alkalmasabb épület létrehozását szorgalmazta.

A könyvtár 2006. január 9-én új épületbe költözött és nevet is változtatott: felvette az Élettudományi jelzőt, amely a gyűjtemény megváltozott összetételére utal². Ide került a Kenézy Könyvtár állományán kívül a Kémiai Szakkönyvtár anyaga is, valamint a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára gyűjteményének orvosi, biológiai, kémiai és mezőgazdasági témájú részei is.

Az új épületbe költözéssel a Kenézy Könyvtár új korszaka kezdődött el. Az új környezet biztosította azokat az infrastrukturális lehetőségeket, melyek elengedhetetlenek egy korszerű, modern feltételekkel működő könyvtár létehez és megfelelő alapot teremtett arra, hogy a jövőben is magas színvonalon elégítse ki az oktatás és a tudományos kutatás által folyamatosan felmerülő új igényeket. *(vége)*

¹ A könyvtár történetének elsődleges forrásai egyelőre még nem teljesen feltártak. Az eddigi kutatások a könyvtár megalakulásának és elhelyezésének részleteit tárták fel. E dolgozat elsősorban erre az időszakra koncentrál. A könyvtár történetének egyéb vonatkozásait az eddig megjelent kevés számú összefoglaló alapján kísérli meg rekonstruálni.

² Mindemellett azonban a DEENK többi egységétől eltérően továbbra is megtartotta a „vezetéknevét”, így adózva Kenézy Gyula emlékének.

NÉVJEGY

Petró Leonárd

Egyetemi tanulmányaim befejezése után 2002-ben helyezkedtem el a DEENK Kenézy Könyvtárában. Egészen addig semmi nem utalt arra, hogy könyvtárban fogok egyszer dolgozni.

Középiskolai tanulmányaimat egy egészségügyi szakközépiskolában végeztem Nyíregyházán, ahonnan származom. A szinte egyértelmű orvosi pálya azonban számomra semmilyen vonzerővel nem bírt, ezért elhagytam az egészségügyet és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem történelem szakára jelentkeztem. Itt végeztem 2002-ben, s kezdtem el tudományos kutatásaimat, amelyet azóta is folytatok.

A sors azonban furcsa játékot játszik néha. Bizonyos kényszerítő tényezők miatt először ideiglenesen, majd később már állandó státuszban, a fent nevezett orvosi könyvtárban helyezkedtem el, így visszakeveredtem az egészségügy mellékvezeire.

Eddigi életem során szerzett tapasztalataimat, melyek egymástól oly távol lévő forrásokból származnak, mindazonáltal remekül tudom munkám során hasznosítani: egészségügyi végzettségem az orvostudományi szaktájékoztatóban jelentenek nagy előnyt, egyetemi tanulmányaim, saját kutatási tapasztalataim a kutatók munkájának segítésében játszanak szerepet, emellett a könyvtárismeret oktatásában is nagy hasznukat veszem. Mindezt a velem született, közismerten aktív kommunikációs készség teszi gördülékennyé.

Természetesen én is sok hasznos értéket kaptam a munkahelyemtől. Az elmúlt 5 évben itt szerzett ismeretek, tapasztalatok nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy saját kutatásaimat a legjobb hatásfokkal végezhessem. Ebből próbáltam valamit visszaadni, amikor másodlagos kutatási célként a Kenézy könyvtár történetét kezdtem el feltárni.

Rácz Ildikó

1997-ben érettségiztem a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában, majd felvételt nyertem, ugyanebben az évben a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajz szakára. 1999-ben vettem fel az informatikus könyvtár szakot, így két szakosként tudtam elvégezni az egyetemet 2003-ban.

Azóta dolgozom a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban. Először zeneműtárosként tevékenykedtem, majd 2008 márciusától, új kihívásokat keresve vállaltam az Orvosi Egyetemi Bibliográfia szerkesztését. Mind a két munkakör jelentősen bővítette szakmai tapasztalataimat és számos újdonságot hozott az életembe. A népzene a néptánc révén korábban is közel állt hozzám, hiszen 15-évig táncoltam a Debreceni Hajdú Néptáncgyűttesben, de a Zeneműtárban a zeneművészet többi ágával (komolyzene, jazz, pop, rock, stb.) kapcsolatban is bővültek ismereteim.

Az Egyetemi Bibliográfiával pedig egy teljesen eltérő, de nem kevésbé érdekes irányvonallal kerültem kapcsolatba, mely számos új tapasztalattal és ismerettel gazdagítja szakmai tevékenységemet.

A tánc 2007 tavaszán újra visszatért a életembe: megismertem és megszerettem a salsa-t, amit azóta már tanítok is.

Tóth Szilvia

1980. december 3-án születtem. Diplomámat 2005. június 25-én szereztem angol nyelv tanári és informatikus könyvtáros szakokon a Debreceni Egyetem Informatikai Karán, amely éppen az utolsó évemben jött létre a Természettudományi Karból történő kiválással. Kisebb kitérő után, a diplomámmal megszerzett végzettségemnek megfelelően könyvtárosként helyezkedtem el a DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtárban, ahol korábban, a tanrendben előírt kötelező könyvtári gyakorlataimat is töltöttem. Így „saját nevelésű” könyvtárosként otthonosabban mozoghattam első *igazi* munkahelyemen, ahol az angol nyelvnek is nagy hasznát veszem a külföldi, elsősorban orvostanhallgatók miatt.

Varga Kornélia

1982.08.23-án láttam meg a napvilágot, és egészen 20 éves koromig meg sem gondoltam, hogy én egyszer könyvtáros leszek, de miután elvégeztem az Egyetemet és informatikus könyvtárosként végeztem 2006-ban hivatalosan is könyvtárossá váltam. Leginkább a feldolgozás, gyarapítás terén mozgok otthonosan, de minden egyéb terület is érdekel a könyvtárosságon belül. A pályafutásomat a DEENK Feldolgozó osztályán kezdtem, még hallgatóként voltam ott gyakorlaton ott szeretteték meg velem a feldolgozást. Azután lehetőségem nyílt a Kenézy Könyvtárban dolgozni még mindig hallgatóként, később pedig miután új épületbe költözött a könyvtár és a neve is

DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtára változott, már mint végzett pályakezdő fedezhettem fel a könyvtárosi munka rejtjelmeit. Jelenleg is dolgozom, és szeretem a munkámat, igazán változatos, érdekes könyvekkel találkozhatom minden nap. A dolgozó hétköznapok után ha marad időm szívesen hódolok hobbyimnak. Kerészkedés (főleg kaktuszok), festegetés, rajzolás, főzés. Aki ismer pedig tudja, hogy nekem egyetlen dolog van, amivel biztosan örömet lehet szerezni, azok az elefántok. Nagyon kedvelem ezeket az állatokat, és minden mennyiségben, és formában gyűjtöm őket.

Orvosi Könyvtárak

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének negyedévenként megjelenő hivatalos lapja

ISSN 2061-036X (Nyomtatott)

<http://www.lib.sote.hu/moksz/orvosik.htm>

ISSN 2061-0378 (Online)

Lapigazgató

Dr. Vasas Livia MOKSZ elnök PhD

e-mail: lvasas@lib.sote.hu

Felelős szerkesztő

Gracza Tünde

e-mail: tunde.gracza@aok.pte.hu

Olvasószerkesztő-korrektor

Kiss Annamária

e-mail: akiss@lib.sote.hu

Wolf György

e-mail: wolf-gy@koki.hu

A MOKSZ és az Orvosi Könyvtárak szerkesztőségének címe

1085 Budapest, Úllői út 26.

Tel: +36 1 317-5030, Fax: +36 1 317-1048

www.lib.sote.hu

Adószám: 18230082-1-43

Megjelenik 300 példányban